

Antoine Mortier en de lyrische kunst

« Les flambeaux », 1945, olie op doek

Zijn mooie barytonstem zindert vandaag nog na in mijn oren.

Deze stem weerklonk meestal bij de afwerking van een werk of bij een gelukkig familiaal moment.

Zijn atelier werd, samen met het daglicht, opgevuld met de grote opera aria's, negro-spiritualiteit, gregoriaanse zangen.

Mijn vader zong alleen tijdens gelukkige momenten. Aan de hand van zijn zang uitte hij zijn hem zo dierbare creatieve lyrische adem.

Sinds het begin van de jaren '30 was hij lid van de « Cercle choral Edouard Bauwens », waarmee hij aan meerdere zangwedstrijden in Frankrijk deelnam. Ondertussen was hij ook artisanale bontwerker. Sinds zijn 18 jaar oefende hij dit beroep uit bij talrijke Brusselse modehuizen, waaronder Natan, waar hij in 1936 zijn echtgenote Emilienne Lempereur leerde kennen. Zij werkte er als hoofdnaaister en als hoofd van het atelier. 's Avonds volgde hij zang- en muzieklessen in de academie van Sint-Joost-ten-Node.

Na een zware chirurgische ingreep werd hij genoodzaakt zijn legerdienst stop te zetten. Een attest van de Koninklijke Muntchouwburg bevestigde zijn engagement als koorzanger tussen 1 december 1940 en 31 augustus 1947. Zijn artistiek lot werd al zeer vroeg gevormd door zijn contacten met verschillende artisanale beroepen: zijn vader was naaier, zijn moeder werkte eveneens in de mode, zijn eerste baas was bontwerker. Deze beroepen zorgden bij hem voor sterkte, wilskracht, perfectionisme, veeleisendheid, compositie, en zelfstanding denken.

Tijdens zijn tijd bij de Koninklijke Muntchouwburg ontwikkelde hij één van zijn eerste kunstthema's: de figuur. Het leven leek er tijdloos te zijn, los van echo's over de oorlog, zoals in een droom. Doorheen de opera's beleefde hij de echte drama's van het leven: tweedracht, jaloezie, liefde, passie, religie, glorie, ... maar zodra de avondklok luidde, moest hij terug naar de Keltienlaan in Etterbeek. Daar hoorde zijn familie ondertussen, geparalyseerd van angst, de Duitse V1's in de lucht.

Antoine Mortier onthield in zijn werk enkele belangrijke en essentiële momenten van zijn tijd in de Munt. In 1942 schildert hij "Marguerite", de arbeidster uit de schaduw die het kapsel van de acteurs verzorgt; in 1945 "Flambeaux", vier koorzangers op het plateau van Thais de Massenet. Hij onthoudt, tekent en hertekent zijn loge, legt de attitudes vast van de zangers, de muzikanten, de chef-dirigent. Later, in 1984, schildert hij "Maestro",

waarvan het gezicht vervangen is door een metronoom. Hij legt het ritme van de grote opera aktes vast, evenals de architectuur van het gebouw, achter de schermen, de gemoedstoestanden van iedereen. De directeur Corneil De Thoran koopt één van zijn eerste schilderijen en moedigt hem aan om dit picturaal parcours verder uit te bouwen. In de Koninklijke Muntchouwburg ontmoet hij ook Paul Claudel, Arthur Honegger, Clara Clairbert, de tenors François Louis Deschamps, José Lens, de soprano's Yetty Martens, Geneviève Moizan, de bas Maurice De Groote, en nog vele anderen. Hij mocht zelfs kostuums lenen van de Koninklijke Muntchouwburg voor de deelname van de leden van "Apport 45" aan de processie op het trouwfeest van Marc Mendelson op 29 mei 1945. In 1947 wordt hij ontslaan omdat hij een dag te laat terugkomt van Sint-Idesbald, terwijl ik mijn eerste stappen in het zand zette.

Dit is voor hem een eerste herinnering aan het lot. Hij maakt van de gelegenheid gebruik om regelmatig naar de tekenlessen van levende modellen te gaan bij Edgard Tytgat in de molen van Linkedemaele in Woluwe Saint Lambert, terwijl hij ook zijn diensten als bontwerker terug oppikt bij Natan en anderen, en bovendien ook verder zingt in operettes in de Alhambra, begin jaren '50.

Ik zal nooit de muzikale resonanties vergeten van Beethoven, Wagner, Mozart, Puccini, Verdi, die mijn dagelijkse leven en mijn zintuigen beïnvloedden.

Antoine Mortier behield in de loop van de tijd trouwe vriendschappen en verliet nooit het pad van de Koninklijke Muntchouwburg, een plaats waar we dan ook regelmatig te vinden waren. Mijn vader zorgde ervoor dat we onder andere Maurice Huisman, André Vandernoot, grote kunstliefhebber, Jules Bastin en José Van Dam ontmoetten. We gingen ook kijken naar vele voorstellingen, waaronder het eerste ballet van Maurice Béjart in 1959, het gecontesteerde "Sacre du Printemps" van Stravinsky.

Op 10 september 1989 besloot Gerard Mortier, directeur van de Munt van 1981 tot 1992, onlangs overleden, om herinneringen op te graven over deze koorzanger Antoine Mortier. Na de voorstelling van Falstaff verwelkomde het instituut een selectie van zijn werken van 1940-1947 in de salons van Maurice Kufferath op de 7de verdieping, ter gelegenheid van de publicatie van zijn monografie. Deze manifestatie gaf blijk van een discrete, eerlijke, intergenerationale vriendschap met familiale klanken.

Van links naar rechts : « Marguerite », 1942, olie op doek ; « Les musiciens », 1949, olie op doek ; « Peinture 52 » ou « le pianiste », 1952, olie op doek ; « Le maestro », 1984, olie op doek.

Françoise Mortier
juni 2014